XIII. évfolyam. 22-dik szám. Kolozsvártt, kedd, 1879. január 28.

MAGYAR POLGÁR

POLITIKAI NAPILAP.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:
Egész évre . . . . . 16 frt. —
Félévre . . . . . 8 frt. —
Évnegyedre . . . . . 4 frt. —
Egy hóra . . . . . 1 frt 50.

HIRDETÉSI DÍJAK:
Ötször hasábozott garmondsor, vagy területének ára 6 kr.
NAGY HIRDETÉSEKNÉL KEDVEZMÉNYEK.
Minden hirdetés után 30 kr. bélyegilleték külön számittatik.
NYILTTÉR:
Soronként, vagy annak helye 25 kr.
RECLAMOK:
Hirharangban soronként 1 frt.

A „Magyar Polgár" egyes számainak ára 7 kr.
Névtelenül beküldött közlemények nem közöltetnek, ismeretlen kézből jött bérmentetlen levelek nem fogadtatnak el.
Használatlan kéziratok nem adatnak vissza.

SZERKESZTOSÉGI IRÓDA:
a Lyceum-nyomdában
(hová a lap szellemi részét illető közlemények intézendők.)
KIADÓ-HIVATAL:
A Lyceum-nyomda központi irodá-jában, főtér gr. Teleki Domokos-ház
(hova az előfizetési pénzek, hirdetések, nyilttéri czikkek intézendők.)

KOLOZSVÁR, JAN. 27.

Elrettentő példa.

Soha unalmasabb vita nagyobb érdekkel nem birt reánk nézve, mint az, mely most foly az osztrák parlamentben. Mert az bizonyitja, hogy milyen zsákutczába kerül az olyan parlament, mely a nemzetközi jog követelményeit tekintetbe nem veszi. És reánk nézve érdekes, tanulságos azért, mert a magyar ellenzék folytonosan azon panaszkodik, hogy alkotmányunkat rontjuk, parlamentünk jogait nyirbáljuk meg az által, hogy nem követjük az osztrákok példáját. Most már a bécsi viták nevetséges volta után, szünőben van ugyan az a nagy zaj, mit az ellenzék nálunk csapott, a berlini szerződés ügyében; de hát azért mindegyre megujul a támadás a desperatusabb lapok részéről; hanem most már az osztrák strages folytán ugy meg vannak akadva ellenzéki laptársaink, hogy azt sem tudják megmondani, hogy tulajdonképen mit mulasztott el a magyar országgyülés, és mennyivel vivott ki többet az osztrák parlament, akár alkotmányos szempontból, akár politikai suly tekintetében?

Mert annyit látunk, hogy régen tart az osztrák képviselőházban a vita a berlini szerződés felett; de erről beszélnek a legkevesebbet, tehát nem tárgyalják; pedig a Lajthán tul és innen az ellenzék folytonosan a tárgyalást követeli. De nemcsak tárgyalás nincs, hanem még csak határozatot sem tudnak az osztrákok hozni, mert azt a favaskarikát akarják realizálni, hogy kárhoztassák a külügyi politikát, de elfogadják annak összes eredményét, érintetlenül hagyják a berlini szerződést. E tekintetben pedig azon circulus vitiosusban forognak, hogy vindikálják maguknak azon jogot. hogy azt részletesen tárgyalhassák, eldobhassák; de még sem merik azt tenni. Ugy, hogy épen abban értenek egyet, a mi a vita alapját képezi, hogy t. i. a berlini szerződést bántani nem kell, és mégis azt követelik, hogy azt eldobhassák. Abban pedig nem értenek egyet, a mit határozni akarnak; mert már eddig egy fél tuczatnál több határozati javaslat lelte halálát annak következtében, hogy még csak abban sem tudnak megegyezni, hogy a berlini szerződést mily rosszalási indokolással vegyék tudomásul. Ugy, hogy mig a plenumban foly a vita — és harczolnak rettenetesen az ellenfelek, nem tudja senki, hogy a vita végén mire fog szavazni, mert a határozati javaslatokat az ellenzék (pártkörében) minden áldott este vitatja ugyan, de másnap azokat elveti.

Már most kérdezzük: hogy mit nyertek az osztrákok azzal az eljárással, melyet az ellenzék irigylésre méltó és utánzandó példaképen állitott fel idehaza? A berlini szerződés épen, sőt érintetlenül kerül ki a vitából; még csak megvitatva sincs; nálunk legalább meg lön vitatva, ott, a hol kellett, a felirati vitánál, sőt a felett a felirati javaslat, még jogi szempontból is véleményt mondott, mert kijelenté, hogy kötelessége volt a kormánynak azt beterjeszteni. Tehát itt az osztrákok több jogot nem nyertek. Hát politikai sulyt? Nó azt meg épen veszitettek; még pedig nagy adagban; ha ugyan volt még sok veszitení való. Mert annyi bizonyos, hogy semmi sem árt többet egy parlamentnek, mintha a nemzetközi követelményeket látszik ignorálni és másfelől, ha elárulja, hogy sem a követendő politikára, sem az eljárásra nézve, önmagával tisztában nincs.

És mindezt az osztrákok éktelenül bizonyiták. Ehez járul még az a körülmény, hogy doktrinär, unalmas fejtegetésekbe elegyedtek egy oly jogra nézve, melylyel az angol parlament sem él; mert a berlini szerződést bizony az sem tárgyalá, hanem a kormány jelentése nyomán egyszerüen tudomásul vevé; és másfelől, elkezdék az osztrákok a világ előtt mosni házi szennyesüket.

No ez már divina comoedia. A mit pater Greuter mondott a 100 milliókat pusztitó szédelgőkről, kik most a monarchia hatalmi állása végett sajnálják, sőt végveszedelemnek mondják a boszniai költséget, a hogyan támadott Auspitz Herbst egész működése ellen, ez bizony nem emelte az osztrák parlament sulyát; a mit különben leginkább rontott maga az eljárás; mert akkor és oly ügyben vindikálni valamely jogot (a mit különben kétségbe nem vontak) a mikor és a mely ügyben az ember azzal élni nem akar, sőt a mivel rendes körülmények közt nem is élhet, ez a legnagyobb politikai tapintatlanság, és a mely parlament ezt elköveti, az nem erősiti sem politikai állását, sem alkotmányát.

H. S.

Politikai vegyes rovat.

BELFÖLD.

Tisza Kálmán miniszterelnök e hét elején nehány napra Bécsbe utazik. Valószinü, hogy ezen időpontig az oly régóta függőben levő osztrák miniszterválság iránt is döntő határozat fog bekövetkezni.

KÜLFÖLD.

A román-bolgár határ ügyében, mint a „P. Ll."-nak Bukarestből távirják, Oroszország azt javasolta, hogy a határ Bulgária és a Dobrudsa közt Szilisztriától 12 kilométernyire vonassék, hol alkalmas pont van egy dunai hid számára. Az európai biztosok azonban meggyőződtek, hogy e hely hidverésre nem alkalmas és most Oroszország azt kivánja, hogy a hatalmak — küldjenek más biztosokat.

Oroszország pénzügyi reformja. Egy bizottság küldetett ki Oroszországban, melynek feladatává tétetett az államháztartási egyensuly helyreállitására alkalmas inditványokat tenni. A bizottság a legelőkelőbb egyénekből s a főbb hivatalok képviselőiből áll. Munkálatát aránylag rövid idő alatt elkészité s a következő javaslatokat tette: 1. Az orosz hadsereg békelétszáma 720,000 főről 600,000-re szállitandó le, mi által a hadügyi kiadásban 30—40 millió megtakaritás lesz lehetséges. 2. A tengerészeti budget most évenkint 26 millió rubelt nyel el; holott a hadi hajórajnak jóformán semmiféle nagyobb feladata nincs. E téren tehát szintén jelentékeny, mintegy 9 millió rubelre menő megtakaritást kell tenni. 3. A különböző államadósságok egységes államadósságokra változtatandók, mi által a most 156½ millió rubelt tevő államadóssági kamatnál is 15—18 milliót lehet évenkint megtakaritani. 4. A hivatalnokok létszáma egy egész harmaddal kevesbitendő. 5. Az orosz állami bankot fel kell oszlatni s helyébe egy nemzeti bankot felállitani, mi által az állam jelentékeny érczkészlet birtokába fog jutni, mely felett szabadon rendelkezhet. Igy az egyensuly az államháztartásban maradandólag helyre lesz állitva.

A pénzügyi bizottság ülése.

A képviselőház pénzügyi bizottsága pénteki ülésében folytatta a pénzügyminisztérium költségvetésének tárgyalását.

A fogyasztási adók bevétele czimén szeszadóra előirányoztatott hét millió frt. Bujanovics Sándor csak hat millió 500.000 frtot vél fölvehetőnek. — Hosszabb vita után, melyben Hegedüs Sándor előadó, Móricz Pál, Wahrmann Mór és Molnár György az előirányzat mellett vettek részt, a bizottság az előirányzatot fogadja el.

Boradó 3 millió frttal, husadó két millió 245.000 frttal vétetett föl.

A söradó előirányzatát 912.000 frttal, a mult év tapasztalatai alapján Hegedüs Sándor előadó leszállittatni és 900.000 forintban megállapittatni inditványozza. Kemény Géza b. 850.000 frtot inditványoz. A bizottság az előadó inditványát fogadja el.

Ez alkalommal Wahrmann Mór azon hátrányra figyelmeztet, mely söriparunkra háramlik az által, hogy az ellenőrzési szabályok és utasitások nálunk sokkal szigorubbak és nehézkesebbek, mint Ausztriában. Szapáry gr. miniszter kijelenti, hogy igyekezni fog egyöntetü eljárást behozni s ez irányban már a tárgyalást meg is inditotta.

Czukoradó fejében 1,220.000 frt. van előirányozva. Lukács csupán 800.000 frtot vél helyesen felvehetőnek a mult évek tapasztalatai szerint. Rakovszky István a mult évek tapasztalatait és az ujabb törvényeket egybevetve, egy millió frtnyi előirányzatot inditványoz. A bizottság az előirányzatot fogadja el.

Fogyasztási adó visszatéritések felosztásából előirányoztatik 1,800.000 forint, mi az ujabb kiegyezés eredménye lévén, a mult évi előirányzathoz képest egészen uj bevételi tétel. A bizottság az előirányzatot elfogadja.

A határvám közös jövedelmei a delegáczió előirányzata szerint 2,041.000 frttal vétettek fel a költségvetésbe. Ennek kezelési kiadásai 320.676 frt. és kezelési bevételei 450.545 forinttal állapitattak meg.

Bélyeg kiadás 170.039 frttal lőn az előirányzathoz képest elfogadva. Bevételül szintén az előirányzatnak megfelelő 7,830.000 frt. vétetett fel Wahrmann Mór ellenében, ki 7,500.000 frtot vélt előirányzandónak.

E czimnél szóba jött a bélyeg-illetékek szigorubb ellenőrzése, a vadászati jegyek méltányosabb megadóztatása, a bécsi naptár stb. bélyegekkel előforduló visszaélések megszüntetése, az igérvény üzlet rendezése, miknek tanulmányozását és orvoslatát, részint rendeleti, részint törvényhozási uton a miniszter megigérte.

A jogilletékek és díjak czimén előirányzott 411,853 frtnyi kiadást Lukács Béla a mult évi előirányzatnak megfelelőleg 380 ezer frttal véli megállapitandónak. A miniszter indokolása szerint e szükségletet épen az illetékek kezelésében tapasztalt rendetlenségek orvoslására szükséges személyszaporitás igényli. A bizottság azt is megszavazza, de Csengery Antal inditványához képest csupán átmeneti átalányképen.

Bevételül e czimen 14 020,000 frt van előirányozva. Horváth L. 13.500,000 frt, Csengery Antal 13.600,000 frtot inditványoz, s a bizottság az utóbbit teszi magáévá. E czimnél megujulnak az illetékek kezelésének hiányosságáról és rendszertelenségéről felmerült panaszok. A bizottság majd minden tagja illustrálta a jelen állapot tarthatatlan voltát és Szapáry gróf miniszter kijelentette, hogy ezen ügy rendezésével már egy vegyes bizottság foglalkozik.

Fémjelzés kiadásul 7046 frt, bevételül 14,941 frt vétetett fel az előirányzathoz képest.

Ut, híd- és rév-vám czimen szintén elfogadtatott az előirányzat 21,776 forint bevétellel.

A bizottság d. u. ½3 után befejezvén

TÁRCZA.

„Az ördög bibliája."

K. Papp Miklós népdrámája pénteken adatott először a népszinházban és szombaton ismételték a darabot. Erről közöljük a „Hon" birálatát, mely igy hangzik:

A mi K. Papp Miklós népdrámáját illeti, annak tárgya szerencsés anyagul szolgálhatna egy népies elbeszélésnek, a hol élénk, a valóságtól ellesett detail-rajzok pótolhatnák a hézagokat. Drámai feldolgozásra azonban kevésbé alkalmas.

Fegyverneki Ábrahámné egy jó módu asztalos özvegye. Van egy derék, becsületes első legénye, Borsos János, az vezeti a műhelyt s a jó öreg asszony ennek szánta leányát Ágnest, tudva azt, hogy a fiu mennyire szereti. Ágnes szive azonban már nem szabad. A leány halálosan szerelmes a másik legénybe, Áron Benedekbe, a ki vagyonos fiu levén, rangosabb, csinosabb, gavallérosabb a többi legénynél. — Van azonban egy nagy hibája: kártyás, s a mi ezzel együtt jár: tékozló, könnyelmü és rendetlen életü.

Természetes, hogy az öreg asszony iszonyodik a gondolattól, hogy egy ilyen ember kezére bizza egyetlen gyermeke sorsát. S midőn ez határozottan kijelenti, hogy vagy a halálé lesz, vagy Benedeké: az anya választást enged neki közte és kedvese között.

A szerencsétlen gyermek nem az eszére, de a szivére hallgat s megszökik a szülői házból kedvese után.

Ez az első felvonás. A második már hat év után játszik. Egy igen szegényes szobában vagyunk. Éjfél után van az idő. Ágnes egy kis lámpa világánál virraszt s ápolja gyermekét. Kedvese — mert csak kedvese, nem pedig férje — egészen átadta magát szenvedélyeinek. Kártyaasztalnál tölti éjeit s nem gondol egyébbel, semmivel és senkivel. Minden vagyonát elvesztette már, Agnes a két keze keserves munkájával tartja fenn magát és két gyermekét. De erejét már fogyni érzi s már öngyilkosságra gondol és azt végre is hajtaná, ha e pillanatban nem hangzana föl nagyobb gyermeke szava. Ez visszainti az életre.

Ekkor, hat év után, meglátogatja leányát az anyja. Megbocsát neki, s rá akarja beszélni, hagyja itt azt a nyomorultat s térjen vissza gyermekeivel a szülői házhoz. Ágnes azonban ugy találja, hogy neki kötelessége annak az embernek a sorsát osztania s marad. Még az anyja segélyét sem fogadja el. Az öreg asszony aztán a gyermek bölcsőjébe rejt egy tekercs aranyat.

Most jön haza a korcsmából Áron Benedek. Elvesztette mindenét az utolsó fillérig. De nemcsak azt vesztette el: elvesztette a czéh árváinak reá bizott pénzét is. Nem lát maga előtt más utat az öngyilkosságnál. Pisztolyt vesz elő, s készül szomoru elhatározását végrehajtani. De Agnes megállitja kezében a végzetes fegyvert, — előbb szemre hányással illeti, majd vigasztalni kezdi. Van neki egy jó anyja, a ki nem fogja nyomorban veszni hagyni őket, gyermekét, unokáit. Benedek magába száll. Igéri, hogy visszatér műhelyébe, dolgozni fog, urává lesz rosz szenvedélyének, itthon fogja keresni örömét, kifizeti adósságait s annak a nagy és régi adósságnak, melylyel Agnesnek tartozik, annak is eleget tesz a pap előtt. Ágnes boldog, minden jót remél s megindulva nézi, hogyan lágyul el ez a már elveszettnek hitt ember gyermeke bölcsője előtt.

Benedek azonban észreveszi az oda rejtett erszényt. Kezébe veszi: aranyak vannak benne: ötven darab. Hah, ezzel visszaszerezheti mindazt, a mit elvesztett! Szenvedélye a vulkán erejével lázad föl benne. Magához veszi a pénzt, és elrohan a kártyabarlangba. „Meglopja alvó gyermekét!" sikolt föl Agnes s eszméletlenül roskad össze.

A következő felvonásban a „Fekete oroszlán"-ban vagyunk, korcsma és kávéház s hamis játékosok tanyája, kiknek főnöke maga a korcsmáros. Egy gazdag szerb sertéskereskedőre vetik ki épen a hálójukat s elvonulnak a „részvénytársaság" tagjai a játékszobába, mikor Áron Benedek berohan, hogy még egyszer megkisértse szerencséjét. Az alatt a pandurhadnagy elfogja a vendéglőst, miután előbb kivallatta, mely vallatásból érdekes részleteket tudunk meg a hamisjátékosok alapszabályaiból és szervezetéből.

A pandurok épen el készülnek fogni a játékosokat is, midőn Áron Benedek kitántorog a szobából, hol mindenét elvesztette. Őt is elfogják, miután kicsavarták a kést, a melylyel meg akarta magát ölni. Most rohan be Ágnes is, hogy szembeálljon Benedekkel, ez azonban megtagadja: „nem ismerem ezt az asszonyt" s engedi magát elvitetni.

Ujra egy év mulik el. Özvegy Fegyvernekiné a bibliából olvas. Mellette ül Agnes az egyik gyermekkel ölében, és Borsos János a másikkal, — mig másfelől a nagyasszony fogadott leánya, Keskeny Klári legyeskedik Marczi legénynyel, a ki minduntalan elalszik. — Borsos János még mindig szereti Ágnest, de épen azért el készül hagyni a házat, mert Ágnes még most is sokat gondol arra az emberre, a ki oly szerencsétlenné tette, a kit bebörtönöztek, mindenét eladták s a ki elpusztult valahol.

De mikor s becsületes ember kijelenti távozási szándékát, valami megmozdul az Ágnes szivében is, a mi több a becsülésnél, több a hálánál. Marasztalja s anyjához utasitja.

A nagyasszony észreveszi az Ágnes hajlandóságát János iránt s minden jót remél, midőn egyszerre betoppan egy elnyűtt, rongyos csavargó, a kiben az asszony rémülve ismeri föl Áron Benedeket. Azért jött, mondja, hogy magával vigye Agnest és gyermekeit. Ágnes is előjön a zajra s Benedektől uudorral fordul el, nem akar felőle hallani. Ekkor Benedek kést ragad, hogy megölje az öreg asszonyt, de Ágnes testével fedezi anyját. Ekkor Benedek Ágnest akarja leszurni, de Borsos János megragadja kezét és küzd vele, mig a berohanó pandurok el nem választják őket. Ekkor Benedek elrohan és a saját szivébe mártja a kést. — Ágnes a Jánosé lesz, Klári pedig Marczié.

Ez a darab meséje. Látni való, hogy nemes irányu darab, melynek erkölcsi czélja van. Mint dráma azonban nem felel meg a szokott igényeknek. A drámának lényege épen abban áll, hogy szemeink előtt látjuk fejlődni a cselekményt s mintegy belelátunk a szereplők lelkének titkos gépezetébe. Hogyan lesz egy alapjában véve becsületes ember saját hibájából vétkessé, hogyan hivja ki maga ellen balsorsát, vagy hogy hogyan, minő behatások mellett javul meg egy rosz ember s átalában az emberi lélek változó proczessusai különböző körülmények és benyomások alatt: ez lényegében véve méltó tárgya a drámai feldolgozásnak.

K. Papp Miklós e művének a mellett, hogy meglehetősen sivár tárgyat választott, legnagyobb hibája az, hogy kész tényekkel áll elő s azt követeli, hogy a néző acceptálja minden benső indokolás nélkül.

Hibái közé tartozik az is, hogy keresett egyszerüsége sokszor lapossággá válik s a népies világosság örve alatt levetkezi az ideálizáló költői szinezést. A szerkezetben is van hiba. Hosszu időközök vannak a felvonások között s a darab főszemélyéről másfél felvonáson keresztül csak beszélni hallunk s csak a második felvonás vége felé találkozunk vele, mint már végkép elaljasult gazemberrel. Baj az is, hogy a szerző, mint mondani szokás, szürkével fest szürkébe, nem igyekszik keverni a szineket s hosszura nyujtja a szomoru jeleneteket, melyek ez által kinosan hatnak a nézőre. Az epizódalakoknak semmi szerves összefüggése nincs a főcselekménynyel.

Azt azonban tagadni nem lehet, hogy vannak e darabnak jelenetei, melyekben igazi drámai erő nyilvánul s e jelenetekben a nyelv is sokkal erőteljesebb és szárnyalóbb. A 2-ik felvonásban az anya találkozása leányával, a legsikerültebb jelenetek egyike s láttára a gyengébb idegzetü néző szeme alig marad szárazon. Egy-egy felkiáltás megrezzenti a szív hurjait. Midőn az anya hazahivja leányát, az elábrándozik a maga elé képzelt boldogságon, e szavakkal borul anyja nyakába: Ugy beszélsz, mint egy szent asszony! — Vagy mikor Benedek már a fejéhez emeli a pisztolylt, Ágnes csendes, bánatos hangon e szavakkal állitja meg: „Ne menj egyedül arra a hosszu utra, vigy el magaddal engem is." E szavaknak épen egyszerü, keresetlen voltában van az az erő, a mi hat.

Nem hisszük, hogy az „Ördög bibliája" soká fentarthatná magát. Sok helyt drasztikus, s még sem drámai, s ezért fárasztó. Azt azonban nem szeretnők, ha a szerző e művének talán nem épen kedvező fogadtatása által elijesztetné magát attól, hogy tovább is megkisértse erejét a szinműirás terén. Vannak jó tulajdonai, melyek arra engednek következtetni, hogy még jó műveket nyerhet tőle a szinpad. Utóvégre is ez a szerzőnek csak második kisérlete e téren, hol annyi tényező játszik közre valamely darab sikerére, hogy azokat csak a saját magunk művein szerzett tapasztalatok után lehet végkép kiismerni, hogy később számba vehessük, mi az, a mit használnunk kell, s mi az, a mit kerülni tanácsos.

Biblioteca Central University Library Cluj

ülését, holnapra két ülést is tüzött ki, és pedig egyet az országos ülést megelőzőleg d. e. 9½ órára, melyen az előadói jelentések fognak megállapittatni, és a másik d. u. 5 órára, melyen a pénzügyminiszter költségvetésének tárgyalása fog folytattatni.

Országgyülés.

A képviselőház ülése jan. 25-én.

Elnök: Ghyczy Kálmán.

Elnök bemutatja a tiszavölgyi társulat központi választmánya részéről Wahrmann Mór kérvényét a portómentesség ügyében.

Szende Béla honvédelmi miniszter törvényjavaslatot nyujt be a közös hadsereg, hadi tengerészet és honvédség beszállásolásáról. A véderői bizottsághoz utasittatik.

Péchy Tamás közlekedésügyi miniszter a következő törvényjavaslatokat terjeszti be: 1. az utakról; kiadatik a közlekedésügyi bizottsághoz; 2. a déli vasut megosztása, illetőleg olaszországi vonalainak eladása tárgyában való állami szerződés beczikkelyezéséről; kiadatik a pénzügyi bizottságnak; 3. a kassa-oderbergi vasut függő ügyeinek rendezéséről, valamint az eperjes-tarnovi vonalak magyarországi részeivel való egyesitéséről; — kiadatik a közlekedési és pénzügyi bizottságnak; 4. az I. magyar-gácsországi vonalra vonatkozó törvény némely szakaszainak módositásáról, illetőleg kiegészitéséről — kiadatik a közlekedési és pénzügyi bizottsághoz; — 5. a Lujza-ut megváltásáról; — kiadatik a közlekedési és pénzügyi bizottságnak.

Szapáry Gyula gróf pénzügyminiszter törvényjavaslatot nyujt be az 1879. évben hitelmüvelet utján fedezendő kiadásokról. A pénzügyi bizottsághoz fog utasittatni.

Az interpellatiós könyvben foglalt bejegyzések az ülés végén fognak az illetők által benyujtatni.

Következik a vám- és kereskedelmi bizottság jelentése az Olaszországgal kötött vám- és kereskedelmi szerződés beczikkelyezéséről szóló törvényjavaslat tárgyában.

Baross Gábor a vám- és kereskedelmi biz. előadója, azt mondja, hogy e szerződés jóváhagyása által előnyösebb helyzetet teremtünk, mint milyent az általános vámtariffa eredményezne; e tariffa tételei sokkal előnyösebbek az általános tariffa tételeinél, de még sem mondható olyannak, mely jogosult gazdasági viszonyainknak teljes mérvben megfelel.

A jelenlegi közgazdasági helyzet mellett azonban a kormány másként nem cselekedhetett. A vám- és kereskedelmi szerződés megkötésének elejtése nagyobb közgazdászati hátránynyal járt volna, sőt még a szerződés megkötésének elejtésére szolgáló indok tárgya sem nyert volna kedvezőbb elbánást.

Ezek rövid megérintése után átalánosságban és részleteiben változatlanul elfogadni ajánlja a háznak az Olaszországgal kötött vám- és kereskedelmi szerződést.

Bakay Nándor a szerződés elvetését inditványozza, mert hazánk specziális viszonyaira egyes tételei károsak. Helyteleniti, hogy a nyerstermékek egyátalán vám alá vetetnek s ugy hiszi, hogy az ily kereskedelmi szerződéseket mezőgazdaságunk meg fogja sinyleni. Kevésbé tartja károsnak, ha a vámszerződés visszautasittatik, s ha a kormány a magyar specziális érdekek szempontjából uj alkudozásokat kezd. Ezek előrebocsátása után a következő inditványt adja be:

Mondja ki a képviselőház, hogy ezen törvényjavaslatot elveti s a magyar királyi kormányt oda utasitja, hogy a törvényes formák szigoru betartása mellett s az adatok pontosabb bekérése folytán az alkudozásokat ujból felvevén, iparkodjék Magyarország érdekeinek megfelelőbb szerződést létrehozni.

Simonyi Lajos br. mindenekelőtt helyteleniti, hogy a kormány rendeleti uton intézkedett a nélkül, hogy erre az országgyüléstől meghatalmazást kért volna. A tárgyra áttérve kijelenti, hogy bár rosznak tartja a szerződést, nem akar nehézségeket okozni s a kereskedelmi összeköttetést megszakitani, miért is hozzájárul ahoz. A gabona- s liszt-vám iránt nem köttetett szerződés s e végből a következő határozati javaslatot nyujtja be:

„A képviselőház kijelenti, hogy a gabna s liszt-vám fentartását Olaszország részéről egyedül azért nem tekinti a szerződés helybenhagyását föltétlenül gátló körülménynek, mert forgalmunk e czikkekben Olaszországban nem jelentékeny. A jövőre kötendő tarifa-szerződéseknél azonban elvárja a kormánytól, hogy gabona- s liszt kivitelünk vámmentességét biztositani fogja.“ — (Helyeslés balfelől.)

Bethlen András gr. tagadja, hogy az eddigi állapotnál a kötött szerződés roszszabb lenne. Ha ez nem jött volna létre, mindkét oldalról az autonom tariffa lépett volna életbe, a mi aztán határozottan roszszabb lett volna. Van a szerződésnek egy tétele, mely fölött az ellenzék szeret keresztül siklani, mely tétel egy magában rendkivül fontos, s pedig különösen a magyar nemzetgazdasági s főkép agrikolaris viszonyainkra epochalis fontosságu. Eddig a mi daruszőrü marhánk a világpiaczon nem jelenhetett meg, mert nem biztak meg felszinesen kezelt állategészségünkben. Németország még mindig vonakodik marhánkat bebocsátani, de e példa után ennek rezisztencziája is meg lesz törve, s maga után fogja vonni azt, hogy nemsokára Francziaország is be fogja venni szerződésébe e ránk nézve uj tételt. Ezek után kijelenti, hogy főleg a magyar agricolaris érdekek szempontjából örömmel fogadja el a szerződést.

Kemény Gábor b. kereskedelmi miniszter hosszabban indokolja a kormány álláspontját, e szerződés lehetőleg tekintetbe veszi az ország érdekeit. Határozott előnyt nyujt főleg a marha kereskedést illetőleg. Megnyugvással mondhatja, hogy a jelenleg tárgyalás alatt levő szerződés sokkal jobb helyzetet teremt a jelenleginél, s azért annak elfogadását kéri. A mi különösen Simonyi Lajos b. inditványát illeti, e tekintetben a kormány utasitás nélkül is megteszi kötelességét.

Mocsáry Lajos Bakay határozati javaslatát pártolja.

Tisza Kálmán rövid felszólalása után az általános tárgyalás befejeztetett.

Az előadón kivül mindkét inditvány beadója végszóval él.

A ház ezzel befejezte az olasz kereskedelmi szerződés általános tárgyalását, s a d. u. 5 órakor tartott ülésen kezdte meg a részletes tárgyalást.

*

Esti ülés.

Elnök: Ghyczy Kálmán; jegyző: Antal Gyula.

Az ülés napirendén áli az Olaszországgal kötött vámszerződés beczikkelyezéséről szóló törvényjavaslat részletes tárgyalása.

Beöthy Algernon jegyző: Olvassa a javaslat egyes szakaszait, melyeket a ház minden észrevétel nélkül elfogad.

Sorra kerülvén az A tariffa, Mocsáry Lajos módositványt nyujt be, első tételül azt kivánván bevétetni, hogy a gabona s a hüvelyes vetemény kivitele vámmentes.

Tisza Kálmán miniszter ugy hiszi, hogy e módositvány azt teszi, hogy az átalánosan elfogadott szerződ és elvettessék. Bár a gabona vámmentessége ellen magában véve a ház kebelében bizonynyal senki sem szavazna, azt hiszi, hogy, ha meggondoljuk, hogy e módositvány elfogadása az egész szerződés elvetését foglalná magában, a ház többsége e módositványt nem fogja elfogadni. Sőt gabna- s liszt kivitelünk szempontjából azt hiszi, hogy az inditványozó maga bánná meg a szerződés elvetését, mert egy biztositott, nem magas vámtétel helyett kitenné liszt- s gabnakivitelünket annak, hogy differentialis vámok által, nem lévén szerződéses viszony, valósággal lehetetlenné tétessék. Kereskedelmi érdekeink érdekében kéri tehát a házat, hogy az inditványt mellőzze. (Helyeslés a jobbon.)

A. B. s C. tariffa, továbbá a vámkartel, a zárjegyzőkönyv észrevétel nélkül elfogadtattak, ugy szintén az államkivitelre vonatkozó pótegyezmény.

Elnök a tjavaslat sürgősségét tekintve, holnap déli 1 órára ülést tüz ki a törvényjavaslat harmadszori felolvasására, a mely ülésben esetleg a vám- s kereskedelmi bizottság be fogja adni a Francziaországgal kötött szerződésre vonatkozó jelentését.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Törvényjavaslat

az 1879. évben hitelműveletek útján fedezendő állami kiadásokról.

1. §. Az 1878. évben következő állami kiadások hitelműveletek utján fedezendők:

a) az 1874. XIII. t. cz. alapján kibocsátott kincstári utalványok beváltására szükséges összeg azon része, mely az 1878. évi XXXV. t. czikkben foglalt intézkedés után még fedezetlen,

b) a kormány által a mult évekre beterjesztett és törvény által megállapitandó póthitelek,

c) az 1878 IX. t. czikkben megszavazott hadiköltség hitelén felül tényleg felmerült kiadási többletnek a magyar korona országaira eső része azon összeg erejéig, mely a közösügyek tárgyalására kiküldött bizottságok határozata alapján, a törvényhozás által meg fog állapittatni,

d) az 1879. évi államköltségvetésben mutatkozó hiány fedezésére szükséges összeg, miként az a törvényhozás által meg fog állapittatni,

e) a Bosznia és Herczegovina megszállásából származó költségek czimén a közösügyek tárgyalására kiküldött bizottságok határozata alapján, az 1889-ik évre egyelőre már megszavazott 20 millió frtnyi átalánynak, valamint az e czélra ez évben megszavazandó költségeknek a magyar korona országaira eső része.

2. §. A hitelmüveletek, melyek az 1. § ban elősorolt kiadások fedezésére szolgálnak, aranyban számitott 96 millió frton tul nem terjedhetnek.

3. §. A pénzügyminiszter felhatalmaztatik, hogy a 2. § ban foglalt összeget akár 6%-os aranyban kamatozó adómentes járadékkötvények kibocsátása és elárusitása, akár részben 5%-os részletekben törlesztendő jelzálogos kölcsönkötvények kibocsátása és elárusitása által, akár részben egyéb ideiglenes hitelmüvelet által szerezze be. A jelzálogos kölcsönkötvények kibocsátása azonban 72 millió arany forint névérték összegen tul nem terjedhet.

4. §. Az 1875. XLIX. t. cz. 3. 4. és 5. §§-iban foglalt határozatok kiterjesztetnek a jelen törvény 3. §-ban emlitett járadékötvényekre is.

5. §. Mily állami javak lesznek a jelen törvény 3. §-ában emlitett jelzálogos kötvények biztositékául felveendők, azt későbbi törvény fogja meghatározni.

6. §. Azon kincs ári birtokok, melyek az 5. §-ban emlitett külön törvény által meg fognak határoztatni, a most emlitett törvény kihirdetésének napjától számitva a 5. §-ban emlitett jelzálogos államkölcsön jelzálogi fedezetéül szolgálnak, minélfogva ezen birtokok további zálogjogi bejegyzésekkel nem terhelhetők, a netaláni korábbi zálogjogi bejegyzések azonban érintetlenül maradnak.

7. §. Az 5. §. értelmében jelzálogos kölcsön biztositékául szolgáló állami javak eladásából befolyó pénzek kizárólag az 3. §-ban emlitett jelzálogos kötvények beváltására forditandók.

8. §. A jelzálogos kötvények után az állam kincstár kamat fejében 5%-ot fizet aranyértékben, félévi utólagos részletekben.

9. §. Ugy a befizetésre, valamint a kamatozásra nézve 100 oszt. ért. arany forint 10 font sterling 202.50 márkkal vétetik egyenlőnek.

10. §. A jelzálogos kötvények és az azokon levő kamatszelvények minden fennáló bélyegilleték, — és adótól mentesek — és a teljes bélyegilleték — és adómentesség azok részére jövőre is biztosittatik.

Az ezen kölcsön iránt kötött szerződések bélyeg- és illetékmentesek.

A kötvények tőzsde jegyzése fejében fizetendő külföldi bélyeg és illeték az állam terhére esik.

11 §. Az ekkép felveendő kölcsönkibocsátási feltételei, a hitelmüvelet keresztülvitele és teljes befejezése után a kibocsátási összegnek és a törlesztés évi részleteinek utólagos beczikkelyezése végett, az országgyülésnek bejelentendők.

12 §. Ezen törvény kihirdetése után azonnal életbe lép, és végrehajtásával a pénzügyminiszter bizatik meg.

Budapesten, 1879. jan. 25.

Gr. Szapáry Gyula s. k.,
m. k. pénzügyminiszter.

A berlini szerződés az osztrák képviselőházban.

Bécs, jan. 24.

Hausner kijelenti, hogy ő azt remélte, miszerint a plenum meg lesz kimélve az illetékességi vitától és nem fog akadni párt, mely a berlini szerződést csak tudomásul akarja venni; fájdalom, csalódott, a menyiben egy miniszter, és olyanok, kik azokká akarnak lenni, a birodalmi tanács illetékességét kétségbe vonták. — Unger miniszter éles nyilat lőtt a parlamentarizmus pánczéljára és a helyzet most olyan, hogy a ház nem tehet egyebet, mint elvetni a szerződést, mert különben a szervilizmus szinében tünnék fel, ha jóváhagyná azt, minek jóváhagyását a kormány nem is kivánja. Más államokban joga van a parlamenteknek államszerződéseket jóváhagyni. Szónok példákat idéz Francziaországból, Szardiniából, Németalföldről, Svéd-, Spanyol- és Porozsországokból. Egy állam alkotmányát korlátozni annyit tesz, mint megkötni valakinek a kezét. Azt az elvet, hogy az alkotmány az államért van, legelőször Danton hirdette. Szónok a lengyelek nevében tiltakozik Dunajevszki theoriája ellen. A diplomáciának a parlamentektől való függetlenséget illetőleg ellenkező nézetét Európa különböző alkotmányaival és a legkiválóbb jogtanárok idézésével igazolja. Szónok ezután Greuter ellen fordul, kitől Hadsi Loja elleni nyilatkozata miatt megtagadja a jogosultságot, hogy magát a valódi keresztény emberszeretet apostolának tartsa

Az emberiség 100 év óta óriási előhaladást tett; de az államszerződésekre épen oly gondot forditanak most, mint a boszorkányperek idejében. A militárizmus lidércznyomásként nehezedik a népekre, és belőle származik a szocialismus. Szónok fejtegeti a berlini kongresszuson történteket s a legnagyobb igazságtalanságot veti szemére. Lengyelország helyreállitása 1864 előtt diplomatiai tanácskozások tárgyát képezte; még Ausztria is mellette nyilatkozott. Az eszme a nyugoti hatalmak azon vonakodásán szenvedett hajótörést, hogy Ausztria olasz birtokait garantirozzák. A berlini szerződés elvetéséből egyáltalán nem következik annak szüksége, hogy a csapatok Boszniából visszavonassanak, hanem következik az, hogy a törökökkel egyezményt kössünk, garantirozva Oroszországgal szemben fennállásukat.

A berlini szerződés Oroszország hozzájárulásával köttetett, nem kényszeriti a monarchiát, hogy Oroszországgal szövetségre lépjen, azért szónok annak elvetésére szavaz és indokolt napirendre térést inditványoz azon fentartással, hogy a végleges miniszterium kinevezése után e tárgyat ismét előhozhassa. (Támogattatik. Tetszés és nyugtalanság.)

Ezután a vita be rekesztése 107 szavazattal 105 ellenében elfogadtatott.

Neuwirth nehány helyreigazitó megjegyzést tesz Auspitz nyilatkozatára és rá galomnak mondja állitásait.

Elnök e kifejezést megrója.

Auspitz kijelenti, hogy tegnap Herbstnek csak politikai működését, nem pedig szeplőtlen jellemét akarta megtámadni.

Főszónokokká megválasztattak: Sturm a javaslat ellen, Coronini pedig a javaslat mellett.

A legközelebbi ülés holnap lesz.

A pestis.

Bécs, jan 24.

A „Pol. Corr.“ jelenti, hogy ma Auersperg herczeg elnöklete alatt értekezlet tartatott a pestisszerü járvány tárgyában. Az értekezletben résztvettek a német és a magyar kormányok, továbbá a külügyi, belügyi, kereskedelmi és pénzügyi miniszteriumok képviselői, valamint három szakorvos. A következő határozatok hozattak:

1. A német és az osztrák-magyar kormányok rögtön küldjenek orvosokat a járványos vidékekre, kik a járványról adatokat szerezzenek, annak lefolyását megfigyeljék és kormányaiknak rendszeres jelentést tegyenek. Az utóbbiak egymással közöljék a beérkezett jelentéseket. Az orvosok mellé oly személyek volnának kirendelendők, kik az orosz nyelvet birják és az orosz kormány felszólitandó volna a kiküldött személyek hivatalos támogatására. A román kormánynak tudakozódására az a válasz volna adandó, hogy a maga részéről hozzájárulhat az orvosi szakértők kiküldéséhez.

2. Az emlitett kormányok oroszországi képviselői utasitandók volnának, hogy minden emlitésre méltó eseményt azonnal, okvetlenül azonban minden ötöd napon bejelentsenek. Ezen jelentéseik megtételénél a két kormány képviselőinek lehetőleg egyetértően kellene eljarniok. A keleti konzulságok is a legnagyobb éberségre és azonnali jelentéstételre volnának felhivandók.

3. Az osztrák-magyar kormány által Oroszországgal szemben bizonyos tárgyakra nézve 1878. évben rendeleti uton kibocsátott behozatali tilalom fentartandó és a német birodalomban is életbeléptetendő volna. Menynyiben volna a behozatali tilalom más czikkekre is kiterjesztendő, melyek a ragály terjesztésének gyanujában állnak: további tárgyilagos tanácskozásoknak volna fentartandó.

4. Oroszországból érkező utasok csak az esetben volnának a német és az osztrák-magyar államok területére bobocsátandók, ha utleveleikben hatóságilag bebizonyittatik, hogy ezen személyek a bizonyitvány keltét megelőző 20 napon belül nem tartózkodtak a oyanus kormányzóságokban és illetőleg, ha a bizonyitvány kelte óta lefolyt időre nézve nem forognak fenn aggályok. Ezen rendszabály életbeléptetésére megfelő határidő volna kitüzendő.

5. A gyanus kormányzóságokból érkező utasok podgyásza fehéritő mészszel vagy kénes savval való füstölés utján fertőztelenitendő volna. Kedvezőtlen viszonyok beálltával, különösen a határszéli állomásokon ugy a személyekre, mint a podgyászra nézve általános egészségügyi-rendőri felügyelet volna gyakorlandó.

6. A megelőző pontban foglalt feltevés alatt az Oroszországgal való forgalom a személyszállitó kocsik tekintetében meghatározott határszéli állomásokra volna szoritandó.

7. Azon személyszállitó kocsik, melyek az orosz határszéli állomásokat érintik, minden ut után gondosan kitisztitandók és szellőztetendők volnának. A vasuti állomásokon és a vonatokon levő árnyékszékek tisztántartása és fertőztelenitése folyvást szigoruan ellenőrizendő volna.

8. Azon esetre, ha a veszély közelednék, az érdekelt két kormány közös egyetértésével vesztegintézetek felállitása mellett határzár volna foganatositandó.

A tanácskozást holnap folytatják.

Bécs, jan. 25.

Az Asztrakánban kitört járvány tárgyában működő bizottság ma Auersperg herczeg elnöklete alatt folytatta tanácskozásait, s azokat egyelőre be is fejezte. A német képviselő, Finkelburg, holnap Berlinbe visszatér. A bizottság mai határozatai a következőkben foglalhatók össze:

A következő tárgyaknak Oroszországból való behozatala megtiltandó: Szennyes fehérnemü és ágynemü; viselt ruhák és rongyok; prémáruk, nyers- és feldolgozott bőrök, különösen kecske- és báránybőr; hólyagok, belek, szőr, sörte, toll, kaviár, halak. Gyapju, valamint levelek és papirpénz küldemények fertőztelenitendők volnának. A hajók és azon levő személyek a szabályszerü további intézkedések épségben tartása mellett egészségügyi vizsgálatnak volnának alávetendők.

A körülményekhez képest a bizottság által felállitott elvek a provenienciákra és az aldunai tartományokra is alkalmazandók volnának. A jóváhagyott ha tározatokat a román kormánynyal közölni és a további közvetlen érintkezésre való készséget vele tudatni kellene.

A magyar kormány részéről résztvettek a bizottságban: Balajthy és Catinelli miniszteri tanácsosok és dr. Fodor egészségügyi tanácsos.

HIRHARANG.

Kolozsvárt, 1879. jan. 27.

— **Szintársulatunk ujjászervezésére** vonatkozólag ugy értesülünk, hogy a fenforgott differentiák részben el vannak enyésztetve, noha a még hátralevő teendők elég gondot adhatnak az igazgatóságnak. — Fontos szerepkörök betöltéséről kell még gondoskodni, a mi kiváló óvatosságot igényel. A jelenlegi társulat tagjai közül ez idők szerint Hunyadi Margit, Gerő Lina, Békessy Irma, Szacsvay s nehány másodrendü tag nincsenek szerződve, a többi tagok, értesülésünk szerint, már aláirták szerződéseiket. Az igazgatóság a társulatot pár uj erővel akarja kiegészitení, kikkel most folynak az alkudozások. Talán helyes volna, ha az igazgatóság ezekre nézve gyakorolná azt a szokásos és nagyon czélszerü eljárást, hogy a szerződtetés előtt bemutassa őket a közönségnek; legalább azokat, kik hivatva lennének jelentékenyebb szerepkört elfoglalni. Ezt megkivánja szinházunk tekintélye s meg volnánk mentve azon eshetőségtől, hogy a látatlanban szerződött tag az igényeknek meg ne feleljen. Tavaly is megtörtént, hogy többek között bonvivant-szinésznek hoztak egy bourleszk-komikust, s tragikai hősnő helyett egy drámai szendét. Az ilyen, s ehez hasonló csalódásokat az igazgatóság könnyen kikerülheti, ha a kérdésben levő, Kolozsvártt ismeretlen tagokat előbb bemutatja s csak akkor szerződteti, ha tisztában van tehetségük felől.

— **A jogász-bálra**, mely febr. 5-én lesz, nagyban folynak az előkészületek. A rendező bizottság minden buzgalma odairányul, hogy e tánczvigalom, mely iránt a közönség között nagy érdeklődés mutatkozik, fényesen sikerüljön.

— **„A szökevények“** czim alatt Hennequin egy 3 felvonásos bohózata adatott szombaton először szinpadunkon. Sok szellemmel van irva s a közönség mindvégig jól mulatott a darab bohóságain. Némely drastikusabb jelenetet s kifejezést enyhiteni kellene, s ha ehez még az előadás is gyorsabb menetü volna, az ügyes bohózat kétségkivül még jobban megtetszenék.

— **A korcsolyázó-egylet** a közohajnak engedve, a csütörtöki zenét szerdára tette át; tehát ezután a hetenkénti kétszeri rendes zene szerdán és vasárnap fog megtartatni és pedig déli fél 12-től fél 2-ig. Miről az érdeklődőket tisztelettel értesiti az igazgató-választmány.

— **A tüzoltó egylet** tegnap tartá meg a vigadóban rendkivüli közgyülését, az egyik osztály-parancsnoki állomás betöltése tárgyában. Reich Gyula volt segédtiszt a gyülést megelőzőleg levélben kijelenté, hogy ha szavazás történnék s az ő neve előfordulna a jelöltek között, kéri annak kinyilatkoztatását, hogy a jelölést nem fogadhatja el. Deák Pál főparancsnok a közgyülést megnyitván, tudatta, hogy Sigmond Ákos, ki a rendes közgyülésen osztályparancsnokká választatott, ezt nem fogadta el és irásban lemondott; egyúttal felolvassa Sigmond Ákosnak erre vonatkozó levelét. E rendkivüli közgyülés egyedüli tárgya, hogy a megürült osztály-parancsnoki állés betöltessék. Egyik tag kijelentvén, hogy Sigmond Ákos utólagosan akként nyilatkozott, hogy az uj választást elfogadja, a közgyülés, szavazás nélkül, kikiáltotta osztály-parancsnoknak. Ezután még rövid eszmecsere folyt a tüzőrségi szolgálatra vonatkozólag, mire elnöklő főparancsnok a gyülést bezárta.

— **A gyergyóditrói pestis-hirre** vonatkozólag, melyet közelebbről teljes fentartással közöltünk, Csikmegye főorvosától következő felvilágositó sorokat vettük: Tekintetes szerkesztő ur! A „M. P.“ 17-ik számában közölt azon M.-Vásárhelyről vett hirre vonatkozólag, hogy Gyergyó-Ditróban a pestisben egy ember elhalt volna, sietek felvilágositásul tudatni, miszerint ott a küteges hagymáz már több hó óta uralkodott ugyan, de pestis egyátalában nem fordult elő s a mint épen a most megejtett vizsgálatból meggyőződtem, a ditrói községi főorvos dr. Szőllősy Máté urnak teljes elismerést érdemlő s önfeláldozó működése folytán jelenleg már ezen járvány is kialvóban van. Gy.-Szt.-Miklós, 1879. jan. 25. Dr. Spányik József, Csikmegye főorvosa. — A ma érkezett budapesti lapok is megnyugtató közlést hoznak a pestis-hirre nézve. A hir folytán a belügyminiszter távirati uton azonnal kérdést tett Csikmegye alispánjánál, hogy igaz-e? és az alispántól még ugyanaz nap azon megnyugtató jelentés érkezett, hogy „pestis általi haláleset a megye területén nem fordult elő.“

— **Torma Károly** tiszteletére, ki tudvalevőleg a budapesti egyetem tanárává neveztetett ki, egyetemünk tanári kara szombaton bucsu-estélyt rendezett a vigadó kistermében. Mintegy harmincz tanár jelent meg az estélyen, mely emelkedett hangulatban késő éjjelig tartott.

— **Pongrácz Antal** helybeli nyomdász szombaton délután tartá esküvőjét Bányai Samu városi tanácsos kedves leányával, Ilkával. Áldás és szerencse kisérje az uj pár frigyét!

— **A gyalui** február 2-diki bálra a meghivók szét lettek ugyan küldve, de ha tévedésből azt még nem kapták meg, olyanok, kik arra igényt tartanak, kéretnek Kolozsvártt Csiki testvérek és Szongott testvér-urak üzletében fáradni, a hol jegyeiket azonnal kiválthatják. A rendező bizottság

— **Egy sakk-kör** alakitása tárgyában Helfy Adolf ur lakásán tegnap délután számos tagu értekezlet gyült össze, ezek között dr. Kolozsvári, Szabó Samu, Benel Ferencz, Hory Béla, Incze Kálmán, Csulak Dániel, Polcz Rudolf stb. Az értekezlet egyhangulag kimondta, hogy egy sakk-klub alakitását kivánatosnak és szükségesnek tartja, arra a szükséges lépéseket meg fogja tenni; e czélból tehát először is egy 8 tagu bizottságot választott, melynek feladata lesz: alapszabályokat kidolgozni, alkalmas klub-helyiséget kiszemelni és javaslatba hozni, s egyuttal a klub számára minél több tagot megnyerni.

— **A zalathnai állami** vegyműiparról dr. Cseh Károly többek között ezeket irja az „Ell.“-ben: A vegyműipar létesitésének alapját az itteni fémkohó képezi. Ezen kohónak létoka pedig a környékben üzött arany és ezüstbányászatban van. Ezek egyik a másikat támogatják. Ezen bányakerületben a nemes fém bányászatából mintegy 40,000 ember él; tehát már ezen szempontból is nagy fontosságu, hogy a kohó mily mértékben támogatja a bányászatot, a mely itt az ujabb időben tetemes csökkenésnek indult. Mig ugyanis ezen bányakerületben 1873-ban 416 bányatársulat működött 8000-et jóval meghaladó munkással, addig 1877-ben a bányatársulatok száma 383-ra, a munkásoké pedig 6613-ra esett le; tehát 4 év alatt a munkások száma mintegy 25 százalékkal csökkent. De mindennek daczára is 1877-ben az összes fémtermelés tett aranyban 866·88 kilót, ezüstben 625·43 kiliót, rézben 4798 kilót, s ólomban 1246 kilót, s 1,268.922 forint teljes értéket képviselt. Ezen bánya-termékek egész a mult évig a bennök foglalt fémeken kivül más tekintetben nem voltak értékesithetők. Most másképen van. Most a kohó az addig haszontalanul elégetett, elhányt részekből is nagymennyiségü fontos vegyműiparterméket állit elő. Igy pl. termeltetik 9000 m. mázsa nyers kénsav. 1000 méter-mázsa